

PROSJEKTRAPPORT FOR TILDRA BARNEHAGE

Januar 2012

Miljørådet ved Tildra barnehage:

- Agnete Vaags
- Marianne Ansnes
- Yolanda Villaroel

Tildra barnehage, Torvtaket 1, 7092 TILLER

Tema: Skogen "Gjest i naturen".

- "Vi har vært her, men det ser ikke du!"

Beskrivelse

I juni 2010 startet vi opp med tema Skogen "Gjest i naturen" på Tildra. Dette temaet har vi jobbet med samtidig som vi har videreført våre to tidligere tema; kosthold og fysisk aktivitet.

Gjennomførte tiltak og ressurser

- **Kurs for personalet "Mangfoldig naturglede i barnehagen"**
Hele personalet var på kurs og lærte mer om hvordan vi kan bruke nærmiljøet og skogen sammen med barna.
- **Natursti "Familiestien" for barna med foreldrene.**
Når vi har turdag i september, har vi hengt opp poster til familiestien vår rundt omkring på de stedene vi bruker å dra på tur. Foreldrene har fått kart hvor stedene er merket av og svarskjema i hylla. Familiene får oktober og november på seg til å finne disse postene, og til å skrive svarene på et svarskjema.

På Luciadagen i desember har vi foretatt trekning av svarskjemaene, og en familie vinner en premie for å ha deltatt på naturstien. I de siste tre årene har premien vært en familiebillet til Pirbadet.
- **Fast turdag en dag i uka på Kongla og Røsslyngen.**
Vi har videreført turdagene en dag i uka for barna på Kongla og Røsslyngen. Barna på Kreklingen har vært på tur når det har vært mulig i forhold til føre, barnegruppe og voksne. Når vi er på tur, har vi i stor grad brukt skogen i området rundt barnehagen, Tillermyra.
- **Lavvouke i skogen.**
Uke 24 var de eldste barna på barnehagen i skogen på Lavvoleir. De andre barna i barnehagen kom på besøk i skogen, lekte og spiste lunsj der.
- **Villblomstens dag.**
Vi hadde markering av villblomstens dag i barnehagen. Barna var ute og plukket blomster som vi tok med tilbake til barnehagen.
Vi benyttet bøker og internett for å finne navn på de ulike blomstene.
- **Bærtur i skogen.**

I august dro vi på tur i skogen for å plukke bær. Vi registrerte raskt at vi var litt sent ute. Det var lite bær igjen. Neste år skal vi være tidligere ute.

Miljøregler for tema: Skogen "Gjest i naturen".

1. Pass på naturen rundt oss. Vi rydder både vårt eget rot og andres – ting som ikke hører hjemme i naturen (søppel).
2. Avfall tas med hjem til barnehagen, og kastes der.
3. Vi brekker ikke greiner på friske trær. Naturmaterialer vi finner på bakken kan brukes til formingsaktiviteter.
4. Det skal ikke vises at vi har brukt skogen. Vi er "gjester i naturen".

Framdriftsplan "Grønn Hverdag" Juni 2010- Juni 2011.

	Beskrivelse av tema/prosjekt	Start	Deltakere	Ansvarlig	Kommentarer
1.	Utarbeidelse og innsending av søknad om resertifisering av Grønt Flagg.	Mai 2010	Alle deltar i utarbeidelse av søknaden.	Miljørådet v/Agnete	Søknad sendt 07. Juni 2010.
2.	Rumpetroll	Mai/ Juni 2010	Røsslyngen (og Kongla)	Røsslyngen v/ Inger	Barna fulgte med på utviklingen fra rumpetroll til (nesten) frosk. Barna var med å hentet nytt vann med jevne mellomrom. Og barna var

					med å slapp ut froskene.
3.	Kurs i kompostering ved Solvor Leistad.	04.06. 2010	Hele personalet.	Ingrid.	Interessant og informativt kurs. Veldig greit at hele personalgruppa deltar. Kjekt å få spørre om alt man lurer på.
4.	Vår/sommer-aktivitetsuker (uke 23,24 og 25)	Juni 2010	Hele barnehagen	Miljørådet v / Marianne	De fleste av aktivitetene ble gjennomført. Ser at det er veldig greit å ha en detaljert, skrevet plan hvor det kommer tydelig frem hvem som har ansvar for hva. Vi hadde aktiviteter som var knyttet opp mot temaene "fysisk aktivitet" og "skogen". Vi hadde blant annet hinderløype, fotball, potetløp, samlet kongler og plukket blomster.
5.	Lavvouke uke 24	Juni 2010	Hele barnehagen	Førskole-gruppa, Agnete og Lisbeth.	De største barna var på Lavvoleir i skogen. De andre barna i barnehagen kom på besøk og koste seg med lunsj, klatret i trær, lekte gjemsel, plukket bær og gikk natursti. Vi laget en provisorisk naturlekeplass.
6.	Villblomstens dag. 20.06.2010. (Søndag)	22. juni 2010	Hele barnehagen	Miljørådet.	Vi dro på tur i nærområdet rundt barnehagen. Vi delte barna inn i små grupper. Det vi fant ut, var at det var veldig få blomster i nærheten av barnehagen. Men de vi fant, tok vi med tilbake til barnehagen og prøvde å finne navn til.
7.	Ungene gis opplæring i forhold til tema: "Gjest i naturen".	Juni 2010	Hele barnehagen	Miljørådet.	Vi har benyttet oss mest av opplæring i praksis. Det vil si når vi er på tur i skogen. Som regel har vi benyttet oss av uformelle læringsprosesser. Vi

					snakker med barna om hvordan vi skal oppføre oss, og hvordan vi skal behandle naturen når vi er på tur.
8.	Bærtur. Vi høster av skogens gaver.	August 2010	Hele barnehagen	Miljørådet.	Kreklingen laget grove vafler mens Kongla og Røsslyngen var på tur. Barna fant lite bær, men noe ble det da. I tillegg hadde vi fått mye jordbær fra gården til en gutt i barnehagen.
9.	Høstaktivitetsdag til Ringvebukta og grottene.	September 2010	Hele barnehagen	Miljørådet.	Vi leide en buss for dagen og dro til Lade. Vi slo leir oppe i skogen ved Ringvebukta. Vi hadde en fin dag med grottetur og lek i fjæra.
10.	Henge opp fuglekasse med webkamera.	September 2010	Hele barnehagen	Miljørådet	Vi hang opp fuglekassa og koblet til en liten tv på Røsslyngen.
11.	Kurs for personalet: "Mangfoldig naturglede i barnehagen".	28.10. 2010	Hele personalet.	Ingrid.	Bra kurs hvor vi lærte mye nyttig både for oss voksne og for barna. Lars Maanum.
12.	Natursti for familiene tilknyttet barnehagen.	September 2012	Personalet, barna og foreldrene.	Miljørådet.	Avdelingene hang ut poster og delte ut svarskjema og kart til alle foreldrene. Dette prosjektet gjorde at vi vant "Miljøprisen 2011" !
13.	Samle kongler, røtter og annet dødt materiale til juleverksted.	November 2010	Kongla og Røsslyngen.	Miljørådet.	Konglenisser ble laget.
14.	Fellestur for hele barnehagen til "Trollskogen" for å skape julestemning.	Desember 2010	Hele barnehagen	Miljørådet	Vi fant spor etter nissen, og vi hadde samlingsstund under ei stor gran. Bål ble tent, og det

					skapte stemning i desembermørket.
15.	Turdag hver torsdag for Kongla og Røsslyngen.	Hele året.	Kongla og Røsslyngen.	Alle i personal-gruppa.	Kongla og Røsslyngen har vært på tur hver uke.

Framdriftsplan Høst 2011

16.	Fast turdag hver torsdag for alle avdelinger.	Forts. fra tidligere planer.	Hele barnehagen	Alle	Kreklingen ser an vær og føreforhold.
17.	Vinteraktivitets dag. Ski og aking.	Mars 2011	Hele barnehagen	Yolanda og Cecilie	Vi hadde en super dag i barnehagen med aking, skilek og skirenn.
18.	Småkryp med spesielt fokus på maur.	Vår 2011	Hele barnehagen	Miljørådet + alle avdelingene	Vi har laget maur av ulike formingsmaterialer, og stilt ut disse i barnehagen. Vi har kikket på bilder av maur både i bøker og på internett. Og mange har sett maur

					når vi har vært på tur. Barna ble også veldig interessert i skolopendere, da de kommer krypende inne rett som det er. Vi gjennomførte et lite prosjekt om dem.
19.	Fuglene i nærmiljøet (artskunnskap)	Vår 2011	Hele barnehagen	Miljørådet + alle avdelingene	To kjøttmeiser flyttet inn i fuglekassa vår. Vi fulgte med på tv-skjermen via webkameraet. Vi så at det ble lagt egg og at det kom fugleunger i kassa. Vi fant fakta og bilder om kjøttmeisen på internett og brukte dette i samlingsstunder.
20.	Rumpetroll	Vår 2011	Hele barnehagen	Inger og Røsslyngen	Vi gjentok prosjektet fra tidligere år, med å ta med rumpetroll inn i barnehagen.
21.	Søknad om miljøpris sendes.	Mai 2011	Miljørådet	Agnete	Vi søkte på bakgrunn av familiestien og vi vant!!!
22.	Søknad om resertifisering sendes.	Mai 2011	Miljørådet	Agnete	Denne søknaden er veldig forsinket i år.
23.	Vi markerer villblomstens dag.	20.06. 2011	Hele barnehagen	Miljørådet + alle avdelingene	Vi plukket blomster i veikanten og i skogkanten. Vi fant ut sånn omtrent alle blomster-navnene. Utstilling.
24.	Felles vårtur til Tusseløypa og Lavollen.	Juni 2011	Hele barnehagen	Miljørådet.	Hele barnehagen dro på tur sammen. Artig med tusser og troll. Masse regn. Spilte fotball, og hadde ulike leiker.
25.	Sommeraktivitetsuker på Tildra	Uke 23, 24 og 25	Hele barnehagen	Miljørådet	Vi laget en detaljert plan med ulike aktiviteter for disse

	Barnehage.				tre ukene. Vi hadde sprusikk ute, fotball på fotballbanen, skogtur, ballkast, sangleker og mye mer.
26.	Lavvouke i skogen for "klubben".	Uke 24	Førskole-gruppa	Monica, Inger og Agnete	Klubben dro ned i skogen på mandag og bygget en Lavvoleir. De tre avdelingene kom på besøk i leiren hver sine dager.
27.	Grønt Flagg-utstilling	Uke 25	Hele barnehagen	Hele personalet	Vi hadde utstilling på kjøkkenet med bilder og fakta om forskjellige småkryp og andre dyr som finnes i skogen. Vi hadde også levende småkryp i små glass som vi fanget og slapp ut etter barna hadde sett på dem.

Evaluering av tema: Skogen.

HOVEDMÅL

Ungene skal gjennom ferdsel i naturen oppleve glede og trivsel i skog og friluft, og personalet skal legge til rette for at de tilegner seg kunnskap om, og respekt for naturen.

EVALUERING

Det forrige temaet vårt var "fysisk aktivitet". For oss ble det en naturlig overgang å ta i bruk "skogen" som tema i denne perioden. Mange av aktivitetene vi har holdt på med i det forrige temaet har foregått ute, og vi har benyttet nærmiljøet vårt og skogen i stor grad. Personalet på barnehagen har hatt ekstra fokus på hvordan vi oppfører oss når vi er på tur i skogen, og at vi må behandle naturen med respekt. Vi ser at barna har lært mye av det vi har vist og fortalt dem. Når vi kommer til våre faste turplasser, begynner barna å plukke rask som ligger omkring. Vi er flinke å rydde opp etter vi har spist og lekt oss, slik at det ikke skal se stygt ut når vi drar. Barna begynner gjerne å leke ganske raskt når vi kommer til skogen, og det er lett å finne på aktiviteter og dramalek i naturen. Skogen er spennende, og ungene savner

ikke leketøy eller lignende når vi kommer dit. Det er alltid noe å finne på.

DELMÅL 1

Å legge til rette for å skape holdninger som bidrar til økt interesse for å ivareta våre naturressurser.

EVALUERING

Hele personalet var på kurs i oktober 2010: "Mangfoldig naturglede i barnehagen". Kurset la vekt på hvilke opplevelser vi kan gi barna i naturen, og hvilke ressurser naturen har å tilby oss. Det at alle voksne får den samme informasjonen, blant annet gjennom kurs, gjør at vi skaper en felles interesse og felles holdninger for naturen og dens mangfold. I tillegg har vi snakket på planleggingsdager og personalmøter om målene for temaet "skogen", og hvordan vi kan lære barna å ha respekt for naturen.

DELMÅL 2

At mer ferdsel i ulendt terreng skal stimulere til en bedre grovmotorisk utvikling.

EVALUERING

Ved at vi har hatt økt fokus på fysisk aktivitet og skogen, håper vi at vi har stimulert til bedre grovmotorisk utvikling hos barna. Vi ser at barna trives ute, og at de har stor glede av å bruke skogen som lekeplass. Barna blir flinkere til å gå på tur, jo oftere de er på tur. Vi ser de er mer utholdende og snubler mindre når de er ofte på tur i ulendt terreng. Og det er jo et tegn på at grovmotorikken har blitt bedre. Vi får ikke til å måle det helt eksakt, men vi velger å tro at fysisk aktivitet i skog og mark, gir en positiv innvirkning på barnas grovmotoriske utvikling.

DELMÅL 3

At personalgruppa og ungene i barnehagen skal tilegne seg mer kunnskap om det å være "gjest i naturen", både i formelle og uformelle sammenhenger, og at vi deler disse erfaringene med hverandre.

EVALUERING

Å være "gjest i naturen" har blitt brukt som et begrep både på personalmøter og planleggingsdager. Alle voksne på Tildra har nå fått mer informasjon om hva dette begrepet inneholder. Når vi er på tur i skogen har vi snakket med barna om hvordan vi skal oppføre oss i skogen og hvorfor det er viktig og ikke skade trær og annet som befinner seg der vi er på tur.

DELMÅL 4

Skape større bevissthet i foreldregruppa om "gjest i naturen", og legge til rette for positive opplevelser for barn og foreldre sammen, i naturen og nærmiljøet.

EVALUERING

Vi har skrevet om temaet "skogen" i periodeplaner til foreldrene slik at de vet hva vi jobber med. Vi presenterer mål og hensikt med "grønt flagg" for foreldrene, slik at de vet hva vi jobber mot og hvordan vi har tenkt å oppnå det. Når det gjelder det å skape positive opplevelser for barn og foreldre sammen, har vi laget en natursti i barnehagens nærmiljø. Vi ser at "familiestien" gjør at foreldre og barn drar på tur i skogen på ettermiddagen og/eller i helgene. Dette gjør jo også at foreldrene blir kjent med de områdene vi bruker når vi drar på tur. Det er nok enklere å komme seg ut på tur, når man har et bestemt mål for utflukten.

DELMÅL 5

At vi skal lære oss å sette pris på, og ta i bruk det som naturen har å by på (for eksempel bær, blomster, kongler og annet materiale til formingsaktiviteter.

EVALUERING

Vi har vært i skogen og plukket bær som vi har rørt til syltetøy og spist på pannekaker. Vi har plukket blomster som vi både har pyntet med og som vi har studert for å finne ut hva de heter. Førskolegruppa benyttet mye naturmaterialer da de i forbindelse med et prosjekt skulle lage en animasjonsfilm. I tillegg har vi brukt kongler, steiner og lignende til ulike formingsaktiviteter.

Tur til Ringvebukta.

På blåbærtur.

"Er det noe blåbær her da, tro?"

På tur i "Klatreskogen" – en av referanseområdene våre

Vi har funnet oss en ny plass: "UTSIKTEN".

Tur til Lavvoleirplassen – et av referanseområdene våre.

Bilder fra Villblomstens dag!

Tema for prosjektet: Skogen.

Beskrivelse

Det siste året har vi jobbet med temaet "skogen- gjest i naturen" samtidig som vi har jobbet med et stort kulturprosjekt ved siden av. Dette prosjektet (KOM – Kreativt oppvekstmiljø) har tatt mye tid, og det har blitt mindre tid til "Grønt flagg" – og da særlig det siste halve året.

Vi ønsker å fortsette med "Skogen". Vi skal fremdeles være "gjester i naturen", men vi vil bli bedre kjent med omgivelsene våre i tillegg. Vi vil gjøre mer enn bare å rydde rundt oss. Vi vil bl.a. ta vare på fugler og ekorn ved å sørge for at de har mat på vinteren. Vi vil også fortsette med å legge vekt på turglede og fysisk aktivitet.

Med pengene som vi vant for Miljøprisen 2011, har vi oppgradert turutstyret vårt med bl.a. flere tursekker til de voksne, termosere og store matbokser. Bra turutstyr er viktig for å få gode turopplevelser – både for små og store på barnehagen.

Vi har også gått til innkjøp av et mikroskop (med pc-tilkobling), slik at vi kan studere blomster og småkryp, eller andre interessante ting sammen med barna.

Biblioteket vårt er oppgradert med oppslagsverk og bøker om blant annet ulike fysikkforsøk og fakta for barn om trær, småkryp, blomster og fugler.

Vi har lagt ned en del arbeid i å få en "grønn" hverdag tidligere. Vi har endret kostholdet på barnehagen. Maten vi spiser er sunn og variert. Vi har også utarbeidet miljøregler for fysisk aktivitet og "gjest i naturen". Det vil si at hverdagen vår har gjennomgått store forandringer, og vi synes vi har kommet langt. Nå ønsker vi å endre litt på hvordan vi jobber med "grønt flagg". Vi holder selvsagt fast på vår nye hverdag. I tillegg vil vi jobbe mer strukturert med prosjekt og tema innenfor "Skogen" ved å arbeide i bolker. Det blir en stor vårbolk i første omgang, og en bolke til høsten. I disse to prosjektperiodene setter vi andre aktiviteter til side, og konsentrerer oss om "grønt flagg". Det blir enklere å få med hele personalet i arbeidet da, når det er frigjort tid og det ikke er så mye annet som skjer.

Ressurser

- Tillermarka.
- Faste turplasser i nærmiljøet vårt som også foreldrene kjenner til gjennom prosjektet med "familiestien".
- Barna i barnehagen. De trives ute, og de er glade i å bruke kroppen sin på tur.
- Ei foreldregruppe som er engasjert og interessert i hva vi holder på med, og som tar med barna på tur utenom barnehagens åpningstid.
- Personalet i barnehagen, som er glade i å være ute, og som liker å lære nye ting for så å videreføre dette til barna.
- Turutstyr som gir en enda bedre turopplevelse.
- Fuglekasse med videokamera + skjerm på barnehagen (Kongla).
- Mikroskop, kikkert og oppslagsverk som gir oss mye og ny informasjon om naturen, dyr, planter og trær som lever i den.
- Nettsteder med hjelp og informasjon.

Tema for miljøarbeidet de neste to årene.

I år blir det mest skogen og det å være "gjest i naturen" som blir våre hovedtema. Vi skal delta på "Barnehage-rusken", vi skal holde orden og rydde rundt oss på tur. Vi skal bruke skogen med glede og iver, uten at det vises at vi har vært der. Vi skal sørge for mat til fugler og ekorn på vinteren, og vi krysser fingrene for at det kommer fugler i kassen vår til våren også.

Etter hvert håper vi å få ordnet med en byttebutikk på barnehagen. Forhåpentligvis vil klær som er blitt for små til ett barn, glede ett annet barn. Vi håper at det vil være et positivt tiltak for familiene "våre", og at de ser verdien i dette. Målet er at muligheten for å bytte til seg brukte klær, vil gjøre sitt til at færre trenger å kjøpe så mye nytt når ungene vokser ut av klærne sine.

Miljøråd

Miljørådet på Tildra barnehage består fortsatt av en ansatt fra hver avdeling:

- Agnete Vaags (kontaktperson)
- Marianne Ansnes
- Yolanda Villaroel

Alle i personalgruppa skal delta i prosjektet og vårt arbeid med "Grønt Flagg", men Miljørådet har ansvar for organiseringen og fremdriften.

HOVEDMÅL

Ungene skal gjennom ferdsel i naturen oppleve glede og trivsel i skog og friluft, og personalet skal legge til rette for at de tilegner seg kunnskap om og respekt for naturen.

DELMÅL 1

Ta vare på omgivelsene våre. Sørge for mat til ekorn og fugler om vinteren, rydde etter oss og andre på tur, delta i Barnehage-rusken m.m.

DELMÅL 2

Bli bedre kjent med spesifikke arter i nærmiljøet. Småkryp, fugler, blomster o.a.

DELMÅL 3

At foreldregruppa skal få god innsikt i det vi gjør i forhold til "Grønt flagg", og at vi tilbyr aktiviteter som gir muligheter for å delta aktivt i dette arbeidet.

Samarbeidspartnere:

Våre samarbeidspartnere er foreldregruppa ved barnehagen.

Hvordan prosjektet skal gjennomføres:

Våren er den tiden på året da det er størst mulighet for å se, finne og bli kjent med det som lever i miljøet rundt oss. Blomstene blomstrer, småkrypene kommer fram, og det kommer (forhåpentligvis) fugl i kassa vår. Vi lager og henger opp mat til fuglene og ekornene gjennom vinteren, deltar i Barnehage-rusken, rydder søppel etter oss og andre når vi er ute på tur. Dersom det kommer fugl i kassen vår, vil vi lage et litt større prosjekt på dem, samt at vi jobber med rumpetroll, mark og andre kryp som interesserer ungene. Vi er svært opptatt av barnas fysiske aktivitet fremdeles, og vil gjennom hele året legge opp til grovmotoriske utfordringer tilpasset barnas alder. Aktivitetene tilpasses de ulike årstidene: ski, aking, skøyter, tur i skog og mark, fotball og leker som stimulerer til aktivitet!

Fremdriftsplan Grønn Hverdag januar 2012 – desember 2012.

	Beskrivelse av tema/prosjekt	Start	Deltakere	Ansvarlig	Kommentarer
1.	Fuglekasse m/kamera	Vår 2012	Alle	Kongla	
2.	Barnehage – Rusken	Vår 2012	Alle	Miljørådet	
3.	Grønt flagg – bolk (prosjekt)	1 måned på våren.	Alle	Miljørådet	
4.	Villblomstens dag	20.06.2012	Alle	Miljørådet	
5.	Tur til Vitenskapsmuseet	Vår 2012	Kongla og Røsslyngen	Monica, Cecilie og Agnete	
6.	Lavvoleiruke	Mai/juni 2012	Klubben	Monica/Lisbeth	
7.	Grønt flagg – bolk (Byttebutikk)	Høst 2012 (August /september)	Alle	Miljørådet	
8.	"Familiestien"	September 2012	Alle barn + familiene deres.	Miljørådet	
9.	Resertifiseringssøknad		Januar 2012	Alle	Miljørådet

- Dette er hovedtrekkene i året som kommer. Vi kommer til å fylle inn mer etter hvert.

Tildra barnehage

Trondheim 17.01.2012

v/Miljørådet ved Tildra barnehage:

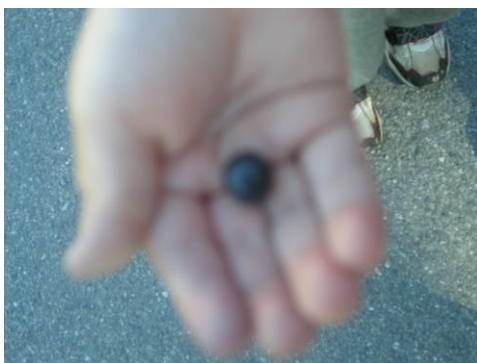
Agnete Vaags, kontaktperson, agnetevaags@hotmail.com, tlf. 72 89 85 10/91 84 89 15

Marianne Ansnes

Yolanda Villaroel

Vedlegg (dokumentasjon av Tildras "aktive, glade barn i farta")

Her og et par andre steder lå flere flotte bilder Grønn Barneby har tatt vekk for å anonymisere barn.

Det har vært mange flotte dager i "Grønt flagg -ånd". Vi gleder oss til flere...